SLOVENSKÁ KOMORA UČITEĽOV
NOVOHRADSKÁ 3, 821 09 BRATISLAVA

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Sekcia legislatívno-právna

Stromová 1

813 30 Bratislava

23. 8. 2021

VEC: Návrhy k pripravovanej novele zákona č. 596/2003

Na základe viacerých podnetov v rámci rozporových konaní a vzájomnej komunikácie k viacerým legislatívnym otázkam, si Vám dovoľujeme zaslať dostatočne vopred naše pripomienky a návrhy k legislatívnym úpravám zákona č. 596/2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a zmene a doplnení niektorých zákonov. Návrhy vychádzajú predovšetkým z našej stálej agendy týkajúcej sa zvyšovania transparentnosti, participácie, otvorenosti a demokracie na školách na ceste ku kvalitnejšiemu vzdelávaniu pre všetky deti. K problematike sme počas leta zrealizovali aj prieskum medzi PZ a OZ, jeho výsledky sme následne zverejnili. V jednotlivých bodoch Vám posielame naše návrhy, niektoré sú už aj s presným vymedzením do legislatívy, niektoré sú vo forme myšlienky/návrhu na spracovanie.

1. Počet funkčných období – táto téma je posledné roky asi najdiskutovanejšia a komora opakovane apeluje na to, aby počet funkčných období bol regulovaný. Náš prieskum ukázal (obrázok nižšie), že najoptimálnejší model sú dve funkčné obdobia s možnosťou predlžovať ďalšie obdobie s 2/3 súhlasom rady školy, nie zriaďovateľa, ako to navrhovalo ministerstvo. SKU teda zotrváva na svojom doterajšom návrhu maximálne dvoch funkčných období s možnosťou ďalšieho s minimálne 2/3 podporou členov rady školy.

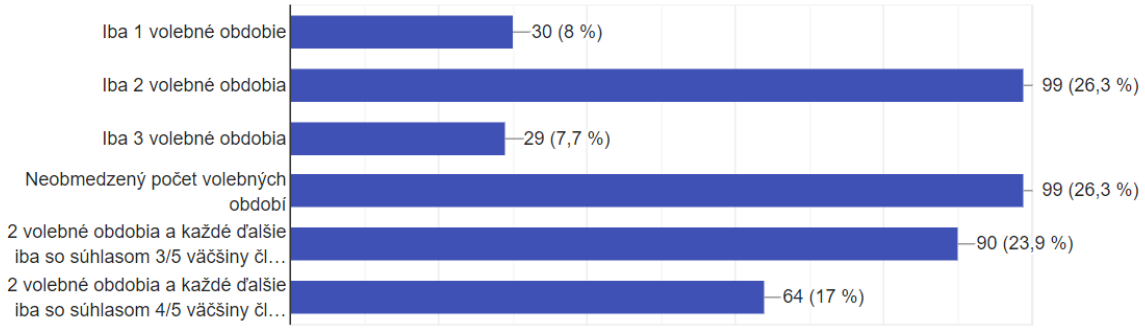

2. Právo veta (§ 3) v obciach je uplatňované/vymedzené inak ako pri OÚ, cirkevných a súkromných školách. Napr. v OÚ nemusí byť druhé kolo odôvodnené. Nie je v poriadku, ak zriaďovateľ má

Projekt „**Podpora demokratizácie v školách**“ je podporený z programu ACF - Slovakia, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2014-2021. Správcom programu je Nadácia Ekopolis v partnerstve s Nadáciou otvorenej spoločnosti Bratislava a Karpatskou nadáciou.

Iceland Liechtenstein Norway **Active citizens** fund

Web: www.sku.sk *DIČ: 2023082677* *E-mail: sku@sku.sk*
Mobil: +421 904 283 418 *IČO: 42179980* *IBAN: SK45 8330 0000 0029 0181 1416*

svojich ľudí v rade školy a zároveň má nad školou opakovanú moc aj jednotlivec – starosta. **Právo veta zriaďovateľa treba rozhodne obmedziť**.

3. Rada školy a vymenúvanie v cirkevných a súkromných školách – je potrebné upraviť kompetencie rád škôl, lebo aktuálne má zriaďovateľ v týchto školách enormné právomoci (§ 3 ods. 12). Navrhujeme **zrovnoprávniť rady škôl vo všetkých školách a školských zariadeniach**.
4. V § 4 žiadame doplniť, aby organizačné zabezpečenie výberového konania zabezpečoval zriaďovateľ **v súčinnosti s radou školy**.
5. V § 4 žiadame doplniť, že návrhy koncepcií zverejní zriaďovateľ alebo rada školy na svojich stránkach. So súhlasom kandidátov môže uviesť aj ich mená a životopisy.
6. V § 4 žiadame, aby bolo **explicitne stanovené, že výberové konanie je verejné**. Mnohé právne argumenty sme predostreli aj v kľúčovom článku o mýtoch k výberovému konaniu, ale aj v publikácii Transparentný výber riaditeľa školy vydanej spolu s Transparency International Slovensko.
7. Navrhujeme, aby sa zástupcovia OÚ, ŠŠI a v stredných školách aj zástupcovia kraja a ďalší z ods. 4 úplne vylúčili z hlasovania, prípadne len dohliadali na regulérnosť volieb (ale ak je voľba verejná, postačila by iba povinnosť informovať ŠŠI a OÚ o realizovaní výberu). V prípade, že v zákone ostanú, povinnosť vyzvať ich by bolo potrebné uložiť zriaďovateľovi, nie rade školy.
8. Navrhujeme, aby tento zákon exaktne stanovil, že právomoc delegovať zástupcov za zriaďovateľa do rady školy prináleží zastupiteľstvu, nie starostovi, a že nominovať je možné aj neposlanca – odborníka.
9. Lehota v § 4 ods. 4 navrhujeme predĺžiť na tri mesiace. V praxi sa totiž ukazuje, že dva mesiace na kvalitný transparentný výber nestačia. Ak zriaďovateľ vyhlási výberové konanie, je dôležité, aby bolo dostatok času prihlásiť sa do výberu (atraktivita povolania riaditeľa klesá, je potrebné využiť čas od vyhlásenia VK na verejné šírenie výzvy), pripraviť kvalitne koncepciu a doložiť všetky potrebné potvrdenia o zdravotnej spôsobilosti a i. Z tohto dôvodu by na prihlásenie mali byť aspoň 3 týždne. Následne je dôležité kvalitne pripraviť VK: oboznámiť sa s koncepciami, zverejniť a pripomienkovať ich, pripraviť kritériá pre kandidátov a i. To vyžaduje taktiež aspoň 3 týždne. Následne musí rada školy včas kandidátov informovať a pozvať ich na VK, zaslať im alebo zverejniť vopred kritériá na kandidátov. Tí majú mať právo sa s nimi oboznámiť a na VK sa dobre pripraviť, aby následne prebiehalo efektívne a plynulo. Pozvanie pre kandidátov 7 dní pred výberovým konaním je pomerne krátky časový úsek na prípravu kandidáta a zároveň na zariadenie si pracovných záležitostí, aby sa mohol v daný deň uvoľniť. Navrhujeme aspoň 10 dní vopred. Niektoré výberové konania môžu byť aj viackolové, ak je veľa kandidátov alebo ak sú najprv písomné testy a neskôr ústne vypočutie. Aj na to je potrebné vyhradiť si niekoľko dní. Spracovanie písomností a oznámenie návrhu na vymenovanie riaditeľa vyžaduje tiež čas a aby sa stihla zákonná lehota, môže to byť nedostatočný čas. Z nášho pohľadu nič nebráni tomu, aby sa VK vyhlasovalo aj pol roka pred uplynutím mandátu riaditeľa.
10. V § 5 ods. 1 žiadame doplniť vetu podľa § 9 zákonníka práce: *„Riaditeľ môže na jednotlivé úlohy písomne poverovať jednotlivých zamestnancov v súlade s § 9 Zákonníka práce.“* Dôvodom doplnenia je najmä to, že riaditelia škôl sa veľmi sťažujú na preťaženie a sú presvedčení, že sú za všetko zodpovední. Nie je to pravda, býva problém s participáciou alebo nevedia, že môžu svoje právomoci delegovať.

Projekt „**Podpora demokratizácie v školách**“ je podporený z programu ACF - Slovakia, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2014-2021. Správcom programu je Nadácia Ekopolis v partnerstve s Nadáciou otvorenej spoločnosti Bratislava a Karpatskou nadáciou.

Iceland Liechtenstein Norway **Active citizens** fund

11. V prípade, že školu riadi riaditeľ bez prvej atestácie, je dobré stanoviť povinnosť zodpovednosti za pedagogický proces zástupcovi riaditeľa s minimálne prvou atestáciou a taktiež jeho výberové konanie podľa zákona č. 552/2003.

12. V § 5 ods. 2 písm. c) e) a f) navrhujeme vynechať, je to zbytočná duplikácia. Školský vzdelávací program a právne predpisy sú primárnym jadrom a dokumentami práce školy. Riaditeľ nemôže primárne zodpovedať za úroveň, to je úlohou pedagogickej rady. On má zodpovedať za nastavenie procesov a vecí, nie za výsledky. Písm. g) a h) navrhujeme spojiť. Zároveň navrhujeme, aby sa na tomto mieste zdôraznili iné aspekty práce riaditeľa, ktoré sa ukazujú ako veľmi dôležité: *nastavenie spravodlivých a uspokojivých pracovných podmienok v spolupráci so zamestnancami a ich zástupcami.*

13. V § 5 ods. 3 navrhujeme a obdobne aj pri ostatných školách:

    a. Písm. b) upraviť tak, aby v prípade, že oslobodenie vyplýva z individuálneho vzdelávania alebo špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, nemuselo byť súčasťou správneho konania. V praxi totiž oslobodenie z dôvodu zdravotného znevýhodnenia stačí riešiť v rámci Individuálneho vzdelávacieho programu, kde rodič dáva súhlas.

    b. Písm. c), e) a j) navrhujeme zrušiť, je to zbytočná byrokracia.

    c. Písm. i) je dobré upraviť na individuálne vzdelávanie podľa § 24 b). Ostatné dôvody individuálneho vzdelávania vychádzajú buď zo zdravotných dôvodov, ktoré potvrdil lekár alebo CPPPPaP alebo vyplývajú zo súdneho príkazu. Pri týchto dôvodoch nemá zmysel, aby prebiehalo správne konanie.

14. V § 5 ods. 7 navrhujeme, aby sa upravilo postavenie rady školy. Všetky uvedené skutočnosti majú byť predovšetkým predmetom **schvaľovania** rady školy, nie prerokovania. Zriaďovateľ v nej má zastúpených svojich členov, ktorí majú mandát na prejav súhlasu. Žiadame preto opačne, nech to schvaľuje rada školy a zriaďovateľovi sa to predkladá na vyjadrenie. Zároveň by bolo dobré zakotviť zákonnú lehotu zaslania materiálov vopred. Kto je totiž zriaďovateľ v tomto prípade? Starosta? Ten môže byť bez pedagogického vzdelania, či dokonca bez maturity.

15. Upraviť počty členov RŠ tak, že 4 zamestnanci, **vrátane odborných zamestnancov (nerozdeľovať členov RŠ na PZ a nePZ)**, 4 rodičia a 4 členovia za zriaďovateľa. Navrhujeme upraviť možnosť delegovať do rady školy aj externého odborníka (napr. z CPPPaP, neziskového sektora – ako dobrovoľnú možnosť s tým, že by ho už volila iba samotná rada školy).

16. Zvážiť odstupňovanie počtu členov rady školy podľa veľkosti školy a počtu spojených subjektov, prípadne umožniť istú flexibilitu zriaďovateľom, aby boli skutočne rovnomerne zastúpené záujmy všetkých subjektov spojenej školy.

17. Posilnenie **právnej ochrany členov rady školy** zo strany zamestnancov voči riaditeľovi a zriaďovateľovi, aby sa mohli slobodne vyjadrovať, voliť a kritizovať kroky vedenia školy – urobiť podobné úpravy a ochranu ako v prípade zástupcov zamestnancov.

18. Upraviť vyhlášku i zákon tak, aby v rámci voľby a štruktúr rady školy boli zohľadnení aj odborní zamestnanci, nie ako súčasť nepedagogických zamestnancov. Prípadne odporúčame v tejto veci **vôbec nerozdeľovať zamestnancov podľa kategórií**. Zároveň vo vyhláške žiadame, aby právomoci riaditeľa pri voľbe rady školy boli ešte viac obmedzené, aby do nich nemohol nijako zasahovať a manipulovať ich, ako to je veľmi časté v praxi.

Projekt „**Podpora demokratizácie v školách**“ je podporený z programu ACF - Slovakia, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2014-2021. Správcom programu je Nadácia Ekopolis v partnerstve s Nadáciou otvorenej spoločnosti Bratislava a Karpatskou nadáciou.

Iceland Liechtenstein Norway **Active citizens** fund

19. Štátna školská inšpekcia – žiadame, aby existoval nezávislý kontrolný orgán/mechanizmus pre výkon kontroly inšpekčnej činnosti a sťažností na postupy inšpekcie. Inšpekcia nemôže kontrolovať sama seba.
20. Zrušiť obecné a územné rady škôl alebo ich nechať iba dobrovoľne, ak si to niekde bude prax vyžadovať.
21. V § 24 ods. 15 navrhujeme, aby bolo v prípade, že dôjde 2/3 väčšinou k zrušeniu prístupu verejnosti na zasadnutí, vždy potrebné odôvodnenie tohto kroku.
22. Upraviť v § 24 ods. 16: navrhujeme rozšíriť volebné obdobie rady školy na 5 rokov.
23. V § 25 ods. 1 navrhujeme zrušiť obmedzenie počtu členov rady školy alebo ho navýšiť na 15.
24. Členmi rady školy by nemal byť nielen riaditeľ a zástupca, ale ani žiadny vedúci zamestnanec a rodinný člen zamestnanca školy.
25. V § 25 ods. 16 je duplikácia. Navrhujeme zrušiť.

S pozdravom

Slovenská komora učiteľov

Príloha 1: Miera súhlasu s vybranými výrokmi k zákonu 596/2003 medzi učiteľmi (Prieskum SKU na vzorke 376 PZ a OZ v období júl-august 2021).

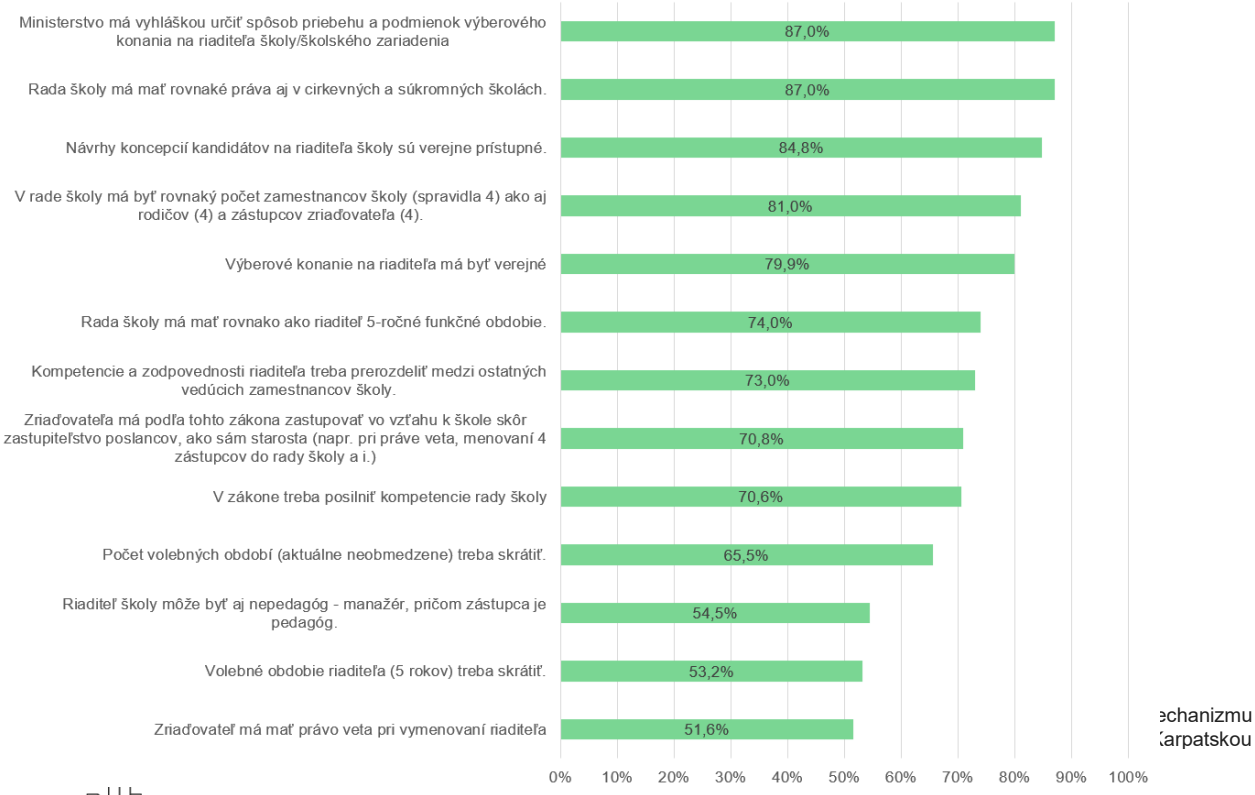

Iceland Liechtenstein Norway Active citizens fund